

UNIVERSITY OF CAMBRIDGE INTERNATIONAL EXAMINATIONS
International General Certificate of Secondary Education

FIRST LANGUAGE CZECH

Paper 1 Reading

0514/01

May/June 2010

2 hours

Additional Materials: Answer Booklet/Paper

READ THESE INSTRUCTIONS FIRST

If you have been given an Answer Booklet, follow the instructions on the front cover of the Booklet.

Write your Centre number, candidate number and name on all the work you hand in.

Write in dark blue or black pen.

Do not use staples, paper clips, highlighters, glue or correction fluid.

Answer **all** questions.

At the end of the examination fasten all your work securely together.

The number of marks is given in brackets [] at the end of each question or part question.

ČTĚTE PROSÍM TYTO POKYNY

Pokud jste obdrželi materiál určený k odpovědím, dodržte pokyny napsané na přední straně tohoto zadání.

Na všechny listy s odpověďmi, které odevzdáte, napište číslo vašeho centra, vaše kandidátské číslo a vaše jméno.

Pište tmavě modrým nebo černým perem.

Nepoužívejte kancelářské svorky, sešívačku, zvýrazňovače, lepidlo a korektorské bělítko.

Odpovězte na **všechny** otázky.

Na konci zkoušky sepněte bezpečně všechny listy vaší práce.

Počet bodů je uveden v závorkách [] na konci každé otázky nebo podotázky.

This document consists of **5** printed pages and **3** blank pages.

Přečtete si pečlivě následující úryvek z povídky „Saturn na Slunci“ od Daniely Fischerové. Povídka je součástí povídkové knihy s názvem „Tenkrát za totáče“.

Zodpovězte otázky pod textem.

Celkem můžete získat 25 bodů. 20 bodů za správnost odpovědí, 5 bodů za jazykovou přesnost a výstižnost.

TEXT 1

Daniela Fischerová, Saturn na Slunci, (úryvek).

Tento příběh – jako jeden z mála těch, které jsem kdy napsala či hodlám napsat – je takřka skutečnosti věrný. Proplétá chuchvalec událostí, které se určitě staly, a mění jen jména a příliš adresné údaje. Trochu literární šminky, ale opravdu jen tolik, aby nános nezakryl to nejdůležitější – jak strašně vězíme v síti vlastních činů, z níž se nejde nijak vyvléct.

V pátek jsem šly na poslední kafe.

Při druhém kafi jsem vyslechla ten smutnosměšný příběh. Eva, ještě pod svým dívčím jménem, byla redaktorkou nakladatelství, které mělo zájem o můj rukopis. Toho roku, kdy sbalila to nejnutenější a plná hněvu vyjela na knižní festival do Německa, aby se už nikdy nevrátila a po letech bludných začátků a konců zabrzdila v Hamburku, tedy toho roku mi zakázali publikační činnost a já se plácala jako ryba na suchu.

Tehdy si starý redaktor, pan doktor Novák, usmyslel mi pomoci. Doktor Novák byl bezkonkurenčně nejchytřejší a taky nejroztomilejší člověk v nakladatelství. Vypadal jako veselá sušená švestka, mluvil třemi jazyky a držel nade mnou ochrannou ruku. S chutí mě peskoval, dělal si ze mě legraci, výbojně ryl do mých rukopisů tužkou a bez milosti v nich škrtal *vajíčka naměkko* – každý záchvěv sentimentu – i *vajíčka natvrdo*, což v jeho pojetí byly „ty tvoje rozumy přemoudřelého dítěte ze zvláštní školy, Cáčorko!“

Brzy po mé tehdejší kulturní exkomunikaci mě pozval do kavárny Slávie, přichvátal tam jako vždycky ve špatně zapnutém saku a očka ve vrásčité tváři mu dobrodružně svítila. Oznamil mi, že mě bude živit. „Už máš nejvyšší čas, aby si tě někdo začal vydržovat – tak to holt pro začátek budu já!“ Bude mi zadávat úpravy textů, sem tam i doslov... A kdo ví, snad mi časem něco vydají. Dokonce mi sehnal *černocho* neboli *pokrejvače*, jméno mi půjčí jeho sestřenice. „Ale mluvnicky ať jsou ty texty v cajku, žádnéj divokej slang nevybouřenýho mládí, ona sestřenka je učitelka češtiny.“

Byl to skvělý komplot, směs dobré vůle, odvahy a protřelosti. Takové svazky stály na nezlomné důvěře. Oba spiklenci se tím vydávali všanc jeden druhému jako horolezci na společném laně. „Cáčorko, ale drž hubu jako Nepomuk! Do redakce už radši vůbec nelez, já si tě brzo najdu sám. Jinak tě hodím žralokům, holka,“ šeptal Novák. Měl rok a půl před penzí.

Náhle někdo zaťukal deštníkem na okno zvenku. Na ten okamžik si kupodivu pamatuji jasně. Nějaká dívka nám rozpustile zamávala, pak rozevřela deštník, i když venku sálalo červnové slunce, schovala se za ním jako za ochranným štítem a rozběhla se pryč. Nijak jsem to nechápala, ale ten moment mi utkvěl svým potrhle svěžím puvabem.

Přišel číšník a Eva trvala na tom, že všechny naše kávy platí ona. Odpočítala drobné do haléře přesně, spropitné mu nedala.

- (a) Jaké bylo podle vás povolání vypravěčky této povídky. [1]
- (b) Kde se setkala vypravěčka s panem doktorem Novákem, aby si pohovořili o její budoucnosti? [1]
- (c) Odhadněte, jaký byl podle vás věk pana doktora Nováka. [1]
- (d) Shrňte alespoň ve dvou bodech, jaký byl podle vás vztah mezi hlavní hrdinkou a panem doktorem Novákem. [2]
- (e)
- (i) Napište **dvě** přídavná jména, kterými byste na základě textu charakterizovali vzhled pana doktora Nováka. [2]
- (ii) Napište **dvě** přídavná jména, kterými byste charakterizovali jeho povahu. [2]
- (f)
- (i) Vysvětlete, co podle vás měla pro vypravěčku vykonávat sestřenice pana doktora Nováka. [1]
- (ii) Vysvětlete, proč pan Novák v rozhovoru zvolil pro svoji sestřenici slovo „pokrejšvač“. [1]
- (g) Autorka několikrát použila nespisovnou češtinu. Citujte jeden příklad z textu a zdůvodněte, proč je zde nespisovný jazyk použit. [3]
- (h) Najděte v textu dvě jazyková přirovnání, která autorka použila, a vlastními slovy vysvětlete, co jimi podle vás chtěla v dané situaci vyjádřit. [4]
- (i) Vlastními slovy zdůvodněte, proč podle vás vypravěčce utkvěla v paměti událost s dívkou a deštníkem. [2]

[20 + 5 = 25]

Přečtete si pozorně úryvek z knihy Čas tajných přání od Ivy Procházkové.

Zodpovězte otázky pod textem.

Celkem můžete získat 25 bodů (15 za správnost odpovědí, 10 za jazykové ztvárnění, a to takto: 5 za styl a kompozici, 5 za gramatickou přesnost).

TEXT 2

Iva Procházková, Čas tajných přání, (úryvek).

Slunce svítí, div se nepřetrhne. Ranní vítr vymetl nebe, které se teď odpoledne sklání nad Prahou v měkkých modravých záhybech, jako by se bálo, aby ji nerozmačkalo. Zlato kostelních špicí a zlato korouhviček září, až bolí oči.

„Ještě kousek výš!“ volá otec. Stojí na zídce a přivazuje ke kmeni akátu prádelní šňůru. Její druhý konec omotává Radek kolem lucerny na protějším chodníku. „Tak! Teď je to akorát!“ 5

Udělá uzel a seskočí. Opráší si ruce. A zvedne oči. Ve výšce necelých tří metrů se nad úzkou silničkou pohupuje bělostný transparent s černým nápisem DNEŠEK – výstava soch a plastik Michala Hujara. Písmena jsou výrazná, lze je přečíst na značnou vzdálenost.

„Žůžo, ne?“ zeptá se Radek.

Otec spokojeně přikývne. Už druhý den je jako posedlý. Horečka a bolest hlavy beze stopy zmizely, nahradila je zběsilá podnikavost. 10

Když mu Kapka předvčerejšího večera plán s výstavou vyložila, zavrtěl nejdřív rezolutně hlavou. Z toho by byly jenom potíže, řekl. Brali by to ode mě jako vzpouru. Kapka se neptala, kdo. Snadno si domyslela, že otec mluví o NICH. ONI jsou mocní a můžou všechno, co si umanou, tolik už pochopila, takže ji ani nenapadlo otce přemlouvat. Tím větší překvapení ji čekalo ráno. Otec ji probudil v půl sedmé, svěží, plný elánu, v ruce košík s čerstvými houskami. Vstávej! Zatřásl s ní. Musíme se domluvit na podrobnostech! Kapka zívla a protřela si oči. Na jakých podrobnostech? Nechápe na něj mžourala. Přece té výstavy! Jako by se to rozumělo samo sebou. Už chtěl odejít uvařit kávu, když zachytil Kapčin užaslý pohled. Vrátil se a usedl na okraj její postele. Víš, nemohl jsem v noci spát, tak jsem si tak přemýšlel, a napadlo mě, co je vlastně lepší, udělat tu výstavu za cenu nepříjemností, nebo si sám před sebou připadat jako zbabělec? Co říkáš? Člověk by se asi neměl tak snadno vzdávat. Když bude nejhůř, zasmál se a prstem jí narovnal zvrásněné čelo, svedu všechno na tebe. Řeknu, žes mě navedla! 15

Od toho okamžiku se jejich tichý podkrovní byt změnil v kancelář, dílnu, telefonní ústřednu a tiskárnu dohromady. Maminka ušila ze starého prostěradla transparent a otec na něj černou barvou maloval nápis. Předtím se dlouho dohadovali na názvu výstavy. Nakonec se usnesli, že se bude jmenovat DNEŠEK jako odpověď na výstavu ZÍTŘEK, ze kterého otce vyloučili. Kapka s Terezou hned po návratu ze školy začaly tisknout letáky. Radek je od nich odebíral, roznášel do schránek všech svých exemplářů a kromě toho je lepil, kam se dalo. Navečer se objevila Terezina maminka. Okamžitě naplnila byt svou hlučnou přítomností. Postavila na stůl mísu bramborového salátu, objala otce, div ho neudusila, načež všem oznámila, že se Jájín nabídl na výstavě hrát na kytaru. Žádný honorář za to nechce, udělá to prý jako umělec pro umělce. Tatínek z toho byl trochu rozpačitý, zaraženě si mnul čelo, ale bylo vidět, že má radost. 20

Pozdě večer, když už si Kapka čistila zuby, zazvonil pan Pour. Přes dveře koupelny bylo slyšet, jak se s tatínkem dohaduje v předsíni. Říkal, že celou věc nevidí příliš nadějně, že se dá lehce spočítat, jak to dopadne. Nic se neprodá, všechno se rozkrade, nebo to v nejlepším případě zmokne a navíc z toho budou opletačky. Tatínek prohlásil, že je optimista. Na to pan Pour odpověděl, on že je matematik, to znamená realista a jako takový vidí celou akci velmi pesimisticky. Pak se oba zasmáli. Při rozloučení pan Pour ještě řekl, že jestli si to tatínek nerozmyslí a ten bláznivý podnik přece jen uskuteční, upeče paní Pourová koláče a bude je na výstavě prodávat. Vzala si to do hlavy a není s ní, stejně jako s tatínkem, kloudná řeč. 25

30

35

Přečtěte si pozorně Text 1 a Text 2 a srovnejte je.

- (a) Vlastními slovy charakterizujte a srovnejte situaci, ve které se ocitli hrdinové obou textů. [80 – 100 slov] [6]
- (b) Popište a srovnejte způsob, jakým se s touto situací hrdinové obou textů vypořádávají. Pro doložení svých myšlenek můžete použít citace z textů či odkazy k nim. [120-150slov] [9]

[15 + 10 = 25]

BLANK PAGE

Copyright Acknowledgements:

Question 1 © Daniela Fischerová; *Tenkrát za Totáče (Collection of Stories): Saturn na Slunci*; Listen; 2008.

Question 2 © Iva Procházková; *Čas tajných přání*; Albatros; 1992.

Permission to reproduce items where third-party owned material protected by copyright is included has been sought and cleared where possible. Every reasonable effort has been made by the publisher (UCLES) to trace copyright holders, but if any items requiring clearance have unwittingly been included, the publisher will be pleased to make amends at the earliest possible opportunity.

University of Cambridge International Examinations is part of the Cambridge Assessment Group. Cambridge Assessment is the brand name of University of Cambridge Local Examinations Syndicate (UCLES), which is itself a department of the University of Cambridge.